

WMO-werkplaats Noord

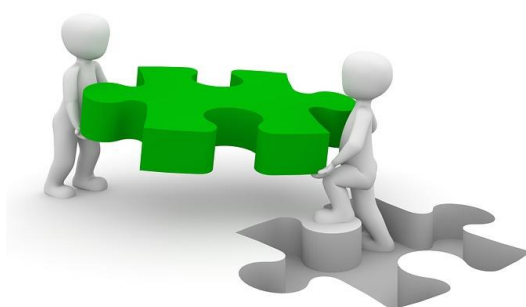
Eindrapport Implementatie
2014-2015

Lies Korevaar en Ferry Wester

Wmo-werkplaats Noord

Eindrapport Implementatie 2014-2015

Lies Korevaar & Ferry Wester

Colofon

Rapportage: Lies Korevaar, projectleider
Ferry Wester, projectcoördinator
Lay out: Karola Nap
Uitgave: Wmo-werkplaats Noord
Druk: Volharding coöperatieve drukkerij, Groningen
Correspondentie: e.l.korevaar@pl.hanze

Copyright 2016 Hanzehogeschool Groningen/lectoraat Rehabilitatie
Februari 2016

Voorwoord

Voor u ligt het eindrapport van het tweejarig project van de Wmo-werkplaats Noord. Het eindrapport omvat de periode 1 januari 2014 – 31 december 2015. Het bevat bijdragen van de betrokken medewerkers over de resultaten van het implementatietraject. Dit traject is mogelijk gemaakt door financiering van het Ministerie van VWS en door de eigen financiële bijdragen van de participerende instellingen en gemeenten.

Dank gaat uit naar de participerende instellingen en gemeenten voor hun betrokkenheid en inzet:

- Gemeente Oldambt
- Gemeente Tynaarlo
- Kopland
- Lentis
- MEE Groningen
- De Noorderbrug
- Noordermaat
- NOVO
- Het Oude Ambt
- Promens Care
- Timpaan Welzijn
- Tinten
- Torion
- Trias
- Werkpro
- de Zijlen
- CJG's de Marne, Bedum, Winsum, Eemsmond

Groningen, februari 2016

Hanzehogeschool Groningen

Wmo-werkplaats Noord

Dr. E.L. Korevaar, projectleider

Drs. F. Wester, projectcoördinator

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	9
2.	De aanpak van de Wmo-werkplaats Noord	13
3.	Het implementatieproces	17
4.	Resultaten	20

Bijlagen

1. Inleiding

1.1 Wmo-werkplaats Noord

De Wmo-werkplaats Noord is aangehaakt bij het Lectoraat Rehabilitatie van de Hanzehogeschool. Het Lectoraat Rehabilitatie en een aantal gemeenten en instellingen werken in de werkplaats samen. De werkplaats is gericht op het uitvoeren van onderzoek, praktijkontwikkeling en opleiding op het terrein van zorg en welzijn en meer specifiek op het terrein van zorg in en door de gemeenschap. De ontwikkeling van praktijkkennis (evidence en practice based werken) staat centraal in de Wmo-werkplaats. De Wmo werkplaats Noord wil een bijdrage leveren aan een hoogwaardige beroepsuitoefening in het kader van de Wmo, door verbetering van de kennis en deskundigheid van zittende en aankomende professionals en vrijwilligers. We doen dat door systematisch, samen met professionals, instellingen en gemeenten, te werken aan de in- en uitvoering van een aantal methoden en werkwijzen.

In deze doelstelling is de strekking te herkennen van het amendement van PvdA kamerlid Agnes Wolbert (TK 2008-2009, 31700 XVI, nr. 35), dat extra financiële middelen ter beschikking wil stellen om vernieuwingen in zorg en welzijn tot stand te brengen en beroepskrachten te scholen.

Transitie van taken, bevoegdheden en budgetten vergt ook transformatie van de uitvoering. Er is een paradigmawisseling nodig: beroepskrachten en burgers moeten zich heroriënteren om invulling te geven aan deze nieuwe verdeling van verantwoordelijkheden tussen overheid en samenleving.

Transformatie is een langdurig proces waaraan de Wmo-werkplaatsen bijdragen door kennisontwikkeling en –implementatie.

Zes Wmo-werkplaatsen zijn in september 2009 van start gegaan met als doel de verbetering van de professionele praktijk op het terrein van de Wmo en een betere aansluiting tussen onderwijs en werkveld. In september 2012 is een zevende werkplaats toegevoegd.

In de werkplaatsen werken hogeschool c.q. lectoraat, gemeenten, instellingen en beroepsbeoefenaren samen aan de ontwikkeling en implementatie van innovatieve praktijken die noodzakelijk zijn voor een hoogwaardige professionele uitvoering van de maatschappelijke ondersteuning.

1.2 Implementatie

De ervaringen van de afgelopen jaren hebben geleerd, dat de ontwikkelde kennis niet vanzelf haar weg vindt naar de beroepskrachten en de lokale praktijk. Ook het initiële onderwijs lijkt nog onvoldoende in te spelen op de vraag van de Wmo-praktijk.

Naar aanleiding van de positieve ervaringen met de Wmo-werkplaatsen en met het oog op de invoering van de nieuwe Wmo per 1-1-2015, heeft de staatssecretaris van VWS advies gevraagd aan de Gezondheidsraad hoe onderzoek, praktijk en onderwijs kunnen worden samengebracht in een samenhangend, zichzelf in stand houdend systeem van kennisontwikkeling, kenniscirculatie en kennisimplementatie, gericht op een hoogwaardige beroepsuitoefening in het kader van de Wmo. Vooruitlopend op dit advies, dat medio 2014 wordt verwacht, wil VWS extra investeren in de implementatie van de reeds beschikbare kennis.

Het departement heeft besloten voor de implementatie van bestaande kennis gedurende twee jaar (2013-2015) 7 nieuwe Wmo-werkplaatsen te subsidiëren en de bestaande werkplaatsen hiervoor aanvullend te subsidiëren. De nieuwe en bestaande werkplaatsen moeten bevorderen dat de hogescholen, waaraan zij zijn verbonden, met hun onderwijsaanbod beter inspelen op de vraag van de Wmo-praktijk.

Doel van de subsidieverlening is adequate uitvoering van de Wmo door verbetering van de kennis, deskundigheid en handelingsvaardigheid van zittende en aankomende professionals en van vrijwilligers.

Implementatie in deze zin is het systematisch en planmatig invoeren van bestaande kennis met als doel deze een structurele plaats te geven in het beroepsmatig handelen en/of het functioneren van een organisatie. Bestaande kennis is kennis die is ontwikkeld door het eigen lectoraat, door andere Wmo-werkplaatsen, door de landelijke kennisinstituten en de kennis die is opgeslagen in de databank effectieve sociale interventies en andere databanken met onderbouwde interventies.

Implementatie omvat het analyseren van maatschappelijke vraagstukken en het definiëren van de gewenste uitkomsten, het selecteren van passende interventies en deze toesnijden op doelgroep en context, het verwerven van draagvlak voor veranderingen, het toerusten van betrokkenen met kennis en vaardigheden, het scheppen van organisatorische en financiële condities, het daadwerkelijk uitvoeren van de voorgenomen interventies, het evalueren van proces en resultaten en het

borgen van de nieuwe werkwijze. Het zwaartepunt ligt bij het toerusten van betrokkenen met kennis en vaardigheden.

Hoewel het accent ligt op het toepassen van al ontwikkelde prescriptieve handelingskennis, zal er ook sprake zijn van verbetering en verrijking van bestaande kennis door de systematische toepassing ervan in de concrete praktijk. In het verlengde van deze implementatieactiviteiten dragen de Wmo-werkplaatsen zorg voor bijdragen aan het initieel hoger beroepsonderwijs en voor de aanpassing van de curricula van de betrokken hogescholen aan de maatschappelijke vraag naar maatschappelijke ondersteuning.

1.3 Doel, activiteiten en beoogde resultaten

Er is een projectplan geschreven waarin het doel, de activiteiten en de beoogde resultaten zijn uitgewerkt.

1.3.1 Doel

Doel van het implementatietraject:

- bevorderen van kennis en vaardigheid van professionals én hun organisaties in een drietal methoden die tot de kern van de Wmo-benadering kunnen worden gerekend:
 - Het Gesprek
 - Interdisciplinaire samenwerking volgens het T-shaped model
 - Rehabilitatie in de wijk
- bevorderen dat de betrokken organisaties ook daadwerkelijk de implementatie van die methoden in hun organisatie stimuleren en faciliteren.

1.3.2 Activiteiten

De Wmo-werkplaats Noord heeft voor de drie implementatietrajecten per traject de volgen de activiteiten uitgevoerd:

- Voorbereiding samen met betrokken gemeenten en instellingen om het traject een precieze inhoud te geven.
- Startbijeenkomst waarin samen met de participerende organisaties en gemeenten de aftrap wordt gegeven van de drie implementatietrajecten.
- Geven van trainingen over de betreffende thema's aan professionals en ambtenaren die met de betreffende interventie werken, alsmede hun managers, dit laatste gericht op implementatie in de organisatie.
- Inhoudelijke advisering en begeleiding bij de uitvoering en bij de borging van de aanpak in de organisatie.

- Beschrijven van het implementatietraject, de ervaringen en de resultaten.
- Vertalen in een onderwijsmodule, dat enerzijds gericht is op professionals in de praktijk, anderzijds gericht op het initieel onderwijs.
- De onderwijsmodules krijgen een plaats in het curriculum.
- Dissemineren van kennis via: conferenties, website, publicatie in vakbladen.

1.3.3 Beoogde resultaten

1. Scholing:

- Er zijn 90 beroepskrachten bijgeschoold op de drie thema's Het Gesprek (30), T-shaped samenwerken (30) en Rehabilitatie in de wijk (30).
- Buddy's: deze 90 professionals hebben in de eigen organisatie een ieder twee collega's aan wie zij het geleerde overbrengen. Dit brengt het totaal aan geschoolde professionals op 270.
- Er zijn 12 implementatieleiders bijgeschoold.
- Waar mogelijk hebben vrijwilligers deelgenomen aan de scholing en de uitvoering in de praktijk bij alle drie implementatietrajecten. We gaan uit van minimaal 30 vrijwilligers.
- Aantallen bijgeschoolde ambtenaren/managers en de thema's waarop ze zijn bijgeschoold:

het Gesprek: 12, interdisciplinaire samenwerking: 6

2. De organisaties gaan daadwerkelijk aan de slag met de implementatie van de interventies in hun organisatorisch handelen. We gaan er niet vanuit dat het implementatie- en borgingsproces al helemaal rond is.

3. Bijdragen aan het initiële onderwijs in de vorm van colleges, workshops en opleidingsmodulen. Dit moet leiden tot aanpassingen van het curriculum aan de vraag in het werkveld naar deskundigheid in de maatschappelijke ondersteuning. De opleidingsmodulen voor professionals in het werkveld worden opgenomen in het aanbod van kostendekkende activiteiten van de Hanzehogeschool Groningen. Via deze weg worden een paar honderd professionals bereikt.

4. Een beschrijving van drie implementatietrajecten, waarin aandacht voor de methode van implementatie. De beschrijving zal een hoofdstuk vormen in de landelijke publicatie over het implementatietraject.

5. Disseminatie van de uitkomsten, via een afsluitende regionale conferentie.

2 De aanpak van het implementatietraject

Omdat de beschikbare tijd beperkt is (krap twee jaar), is de implementatie opgehangen aan een beperkt aantal methoden die een centrale plaats innemen in de beoogde nieuwe werkwijzen en aanpak van de Wmo en Welzijn Nieuwe Stijl: het Gesprek, T-shaped samenwerking en de Individuele Rehabilitatie Benadering. Deze methoden zijn in overleg met deelnemende instellingen en gemeenten gekozen. Deze thema's zijn geselecteerd op basis van de geconstateerde behoefte in het werkveld, de actualiteit die ze hebben in het kader van de Wmo, de transitie en transformatie van de AWBZ naar de Wmo, de vraag van VWS en de aanwezige expertise binnen de Wmo-werkplaats Noord.

Daarbij hanteerden we als uitgangspunt dat implementeren van een nieuwe werkwijze twee kanten kent. Ten eerste leren professionals met de nieuwe werkwijze te werken en gaan ermee aan de slag. Ten tweede is het belangrijk dat die nieuwe werkwijze ook daadwerkelijk door de organisatie kan worden uitgevoerd, ofwel de nieuwe werkwijze moet in de organisatie gefaciliteerd en geborgd worden. Als dat laatste niet gebeurt, is de kans groot dat de nieuw verworven kennis en vaardigheden na verloop van tijd weer wegzakken. We gingen daarom met een groep 'implementatieleiders' aan de slag met het implementeren en borgen van de nieuwe werkwijze/ methode/aanpak in de organisatie en wat daarbij komt kijken.

Daarnaast werd uitgegaan van het 'train de trainer'-principe: de deelnemende professionals werden geacht rond de methode waarin zij scholing kregen, samen te werken met twee collega's - buddy's - aan wie zij het geleerde konden doorgeven, zodat een inktvlekproces zou ontstaan.

2.1 Projectorganisatie

Er zijn rond de drie thema's scholingsgroepen van professionals van de deelnemende instellingen en gemeenten geformeerd. Daarnaast is er een groep projectleiders implementatie - veelal managers, soms ook stafleden van de deelnemende organisaties - die niet alleen scholing kreeg in implementatieprocessen, maar ook min of meer de voortgang bewaakte en daarover uitwisselde. Deze groep kwam eens in de drie maanden bij elkaar. In dit traject namen deel: de gemeenten Oldambt en Tynaarlo en de volgende instellingen: Kopland, Lentis, MEE Groningen, het Oude Ambt, Noorderbrug, Noordermaat, NOVO, Promens Care, Timpaan Welzijn, Tinten, Torion, Trias,

Werkpro, de Zijlen. In een later stadium zijn vier Centra voor Jeugd en Gezin aangesloten.

2.2 Aanpak

Onze aanpak is vanuit het motto: scholing van medewerkers is één ding, implementatie van het geleerde in de organisatie een ander.

1. In een tweetal informatiebijeenkomsten informeerden wij geïnteresseerde organisaties en gemeenten over de aanpak. We legden hen vier methoden/interventies voor waar zij uit konden kiezen, te weten: het Gesprek, IRFB in de wijk, T-shaped samenwerking en inzet ervaringsdeskundigen in sociale wijkteams. Zij konden ook andere interventies inbrengen. Een groot aantal instellingen staken in op de eerste drie methoden.

Deelname aan het traject betekende dat professionals van de betrokken organisaties zouden deelnemen aan de scholing in één of meer van de drie methoden én dat een leidinggevende zou deelnemen aan de training implementatie en borging. Dit laatste was een voorwaarde om mee te doen in het traject.

2. Scholing in de drie methoden: zowel scholing als bijeenkomsten waarin uitgewisseld wordt over de ervaringen bij de uitvoering. Professionals van betrokken gemeenten en instellingen nemen deel aan de scholingsgroepen, waar zij scholing krijgen in de betreffende methode.

3. Naast de scholing zijn professionals bezig met het uitvoeren van de betrokken methoden. Daarbij streven we ernaar dat zij 'buddy's' hebben, d.w.z. collega's met wie zij intensief samenwerken rond de uitvoering van de methode en die het ook weer van hen leren. Bovendien vragen we in het teamoverleg extra aandacht te besteden, zodat er veel aandacht voor de nieuwe aanpak komt.

4. Naast de scholingsgroepen loopt de groep 'implementatieleiders', die als taak heeft het implementatie proces in hun organisatie te faciliteren en ervoor te zorgen dat er aandacht is voor het aanpassen van organisatie-elementen (zoals missie en beleid, procedures, verslaglegging, hoe verhoudt de nieuwe aanpak zich met organisatiecultuur). De implementatieleiders - veelal leidinggevend en soms stafmedewerkers - krijgen scholing in 'Implementatie en borging'. Wat moet je doen om de implementatie te borgen en hoe doe je dat. Via een quickscan wordt nagegaan op welke elementen actie moet worden ondernomen om het implementatieproces te ondersteunen en te faciliteren.

2.3 Beschrijving van de methoden

1. 'IRB in de buurt'

Toepassing van de Individuele Rehabilitatiebenadering in de wijk, gericht op individuen maar desgewenst ook op groepen. Ondersteunen van de participatiewensen en –doelen, met als neven doel het voorkomen en aanpakken van sociale isolatie en eenzaamheid zijn hier belangrijke doelen. De IRB is een evidence based practice en daardoor opgenomen in de databanken effectieve interventies van Movisie en van het Trimbos-instituut (langdurige GGz).

De methode is erop gericht dat mensen met een beperking maatschappelijke rollen kunnen vervullen ondanks hun beperking en dit doen met zo min mogelijk professionele hulp. De methode sluit daarmee naadloos aan bij belangrijke Wmo doelen als versterken participatie en uitgaan van eigen kracht. Belangrijke kenmerken zijn:

- de methode sluit direct aan bij toekomstwensen van het individu.
- gaat uit van de mogelijkheden en eigen kracht van het individu (en niet van de beperkingen).
- is gericht op vergroting van de autonomie van het individu, d.w.z. bevorderen van eigen regie en zelfredzaamheid
- er is een attitude van gelijkwaardigheid en samen zoeken.
- de gesprekstechniek is gedetailleerd uitgewerkt, goed overdraagbaar en leent zich voor werkbegeleiding en feedback.

2. Interdisciplinaire samenwerking: de T-shaped professional

Met een aantal sociale teams werken aan interdisciplinaire samenwerking volgens het T-shaped model. Samenwerking in sociale teams is een actueel thema. Of het nu gaat om generalisten of specialisten: ze moeten interdisciplinair met elkaar samenwerken en dat is hierbij aan de orde. Dit zelfde geldt voor het werken in de 0e, 1e of 2e lijn. Onafhankelijk van in welke lijn je werkt, interdisciplinaire samenwerking is binnen dezelfde lijn en tussen de verschillende lijnen gewenst.

Belangrijk kenmerk van T-shaped werken is dat professionals zich in elkaars referentiekader verplaatsen en hun expertise, niet alleen inzetten voor de ondersteuning van de burger, maar ook voor het oplossen van problemen die een collega van een andere discipline ervaart.

3. Het Gesprek

Samen met de Hogeschool Utrecht en Movisie hebben we trainingsmodulen ontwikkeld voor Het Gesprek, waarin de focus ligt op de eigen kracht van de burger

en op nieuwe doelgroepen. Deze modules zijn gedeeltelijk gebaseerd op de trainingen die eerder in de gemeente Midden Drenthe (zie par. 2.2 De Toegang en het Gesprek Midden Drenthe) zijn uitgevoerd. Deze trainingsmodules worden toegepast in de scholing van professionals in het Gesprek.

Belangrijkste kenmerk van het Gesprek - in vergelijking tot andere intakemethoden - is dat expliciet aansluiting wordt gezocht bij de eigen potentie van de hulpvrager en niet bij zijn tekorten.

Doel van het implementatietraject is, dat de instellingen die met de betreffende methoden werken, deze ook daadwerkelijk gaan invoeren in hun professionele handelen en in hun organisatie processen en daartoe de benodigde voorwaarden creëren.

3 Het implementatieproces

In de periode februari 2014 tot en met december 2015 is het implementatieproces uitgevoerd.

1. Startfase met startbijeenkomst (januari-februari 2014)

Het implementatietraject is samen met de betrokken instellingen ten uitvoer gebracht en de aftrap daartoe is gegeven tijdens een gezamenlijke startbijeenkomst op 4 februari 2014. Aan deze bijeenkomst namen 102 personen deel.

Op deze bijeenkomst werd duidelijk gemaakt dat het niet alleen zou gaan om het uitvoeren van een bepaalde methode of werkwijze, maar ook om het borgen hiervan in de organisatie, wat betrokkenheid van het management vereist.

Er vond een overleg plaats met het management van de betrokken organisaties over de opzet en positionering van het implementatietraject in hun organisatie.

2. Scholing in het thema, c.q. de beoogde werkwijze (kennisdeling, maart 2014)

In maart 2014 werd voor professionals een tweedaagse basistraining verzorgd in de onderhavige methodiek.

Tevens werd voor managers – de projectleiders implementatie – een twee dagdelen omvattende workshop over implementatie en borging verzorgd. De inhoud van de workshop was het voorbereiden van de managers/projectleiders op de integratie (adoptie) van de methode in de eigen organisatie. De groep implementatieleiders had een dubbele functie:

- scholing rond implementatie en borging, en ervoor zorgen dat dit ook daadwerkelijk gebeurt
- voortgangsbewaking van het implementatietraject.

3. Uitvoeren van de methode in de eigen werkpraktijk (adoptie, maart – september 2014)

De betrokken instellingen zijn in deze periode met de uitvoerig van de methode aan de slag gegaan. Gedurende deze periode zijn uitwisselingsbijeenkomsten voor de professionals gehouden, gericht op feedback, van elkaar leren en opsporen van knelpunten in de uitvoering. De deelnemers betrokken minimaal twee buddy's, d.w.z. collega's met wie zij intensief samenwerken, bij de betreffende methode en met wie zij kennis en ervaringen uitwisselden. Doel hiervan was dat deze collega's ook de methode leerden kennen. Sommige deelnemers namen hun gehele team als buddy.

De betrokken projectleiders/managers wisselden eveneens uit, waarbij de inbedding van de methode in het organisatieproces voorop stond. Ook hadden zij contact met de uitvoerende professionals over het verloop van het proces.

4. Verdiepingsbijeenkomsten (kennis delen, adoptie; september/oktober 2014)

Na een half jaar uitvoering werd per methode een 'verdiepings- of verbredingsbijeenkomst' gehouden.

5. Voortgang uitvoering in de eigen praktijk (oktober 2014 – januari 2015)

De uitwisselingsbijeenkomsten tussen professionals en tussen projectleiders/managers werden gecontinueerd.

De projectleiders/managers zorgden voor inpassing en inbedding van de methode in de organisatie.

6. Verdiepingsbijeenkomsten (kennis delen, adoptie; februari en juni 2015)

Halverwege het traject, na een jaar uitvoering, werd een tweede 'verdiepings- of verbredingsbijeenkomst' gehouden. Aan de hand van de opgedane praktijkervaring werden ook knelpunten besproken.

7. Voortgang uitvoering in de eigen praktijk (februari – juni 2015)

De uitwisselingsbijeenkomsten tussen professionals en tussen projectleiders/managers werden gecontinueerd.

De projectleiders/managers zorgden voor inpassing en inbedding van de methode in de organisatie

8. Borging (augustus – november 2015)

In deze fase werd een procesevaluatie uitgevoerd van het gehele implementatietraject, met oog voor de behaalde resultaten. Tijdens het implementatietraject werd de voortgang van het proces en de ervaringen al gemonitord.

Het implementatietraject is beschreven (beschrijving van het proces van implementatie, beschrijving van de aanpak). Deze beschrijving is als hoofdstuk opgenomen in een landelijke publicatie van de Wmo-werkplaatsen over de uitgevoerde implementatietrajecten. De publicatie wordt uitgegeven door Movisie.

9. Ontwikkeling opleidingsmodulen (oktober - december 2015)

In deze periode zijn de opleidingsmodulen geschreven, die enerzijds zijn gericht op professionals in de praktijk, anderzijds op het initieel onderwijs. Opleidingsmodulen hebben een plaats gekregen in het onderwijscurriculum van de opleidingen van Sociale Studies en in het deskundigheidsbevorderingsaanbod voor het werkveld (onderdeel Professionals & Bedrijven van de Academie voor Sociale Studies).

10. Disseminatie (mei – december 2015)

De opgedane ervaring en kennis zijn overgedragen aan niet- participerende gemeenten, cliënt- en vrijwilligersorganisaties, instellingen en opleidingen. Daarbij is samengewerkt met de andere werkplaatsen en gebruik gemaakt van al bestaande kanalen om een min of meer logisch opgebouwde en geïntegreerde kennistransfer te realiseren.

4. Resultaten

4.1 Beoogde en gerealiseerde resultaten

1. Scholing

Beoogd:

Er zijn 90 beroepskrachten bijgeschoold op de drie thema's Het Gesprek (30), T-shaped samenwerken (30) en Rehabilitatie in de wijk (30).

Gerealiseerd:

Van het voorjaar 2014 tot de zomer 2015 hebben 89 professionals van 14 organisaties de scholing gevolgd.

- Het Gesprek: er zijn 31 professionals geschoold van 13 verschillende organisaties, waaronder twee gemeenten, in twee groepen
- Participatie door rehabilitatie (IRB) in de wijk: 30 professionals namen deel, van 14 verschillende organisaties waaronder één gemeente. Eveneens in twee groepen.
- T-shaped samenwerking: 28 deelnemers, van 13 organisaties waarvan één gemeente, eveneens in twee groepen.

Zeven instellingen en één gemeente namen deel aan alle drie thema's (en de implementatieleidersgroep), vier instellingen aan twee thema's en één instelling en één gemeente aan één thema. In de loop van 2015 hebben additioneel teams van vier CJG's in Noord Groningen de training T-shaped samenwerking gevolgd.

In totaal zijn **143** in één of meer methoden geschoold.

2. Buddy's

Beoogd:

Deze 90 professionals hebben in de eigen organisatie een ieder twee collega's aan wie zij het geleerde overbrengen. Dit brengt het totaal aan geschoolde professionals op 270.

Gerealiseerd:

De deelnemers aan de scholing hadden minimaal twee 'buddy's' in hun organisatie, collega's met wie zij rond de onderhavige methode intensief samenwerkten.

Sommige deelnemers namen hun gehele team als buddy mee gedurende het gehele traject of organiseerden workshops voor collega's. In totaal zijn **meer dan 400** collega's als buddy in wisselende omvang meegenomen in het scholingstraject.

3. Implementatieleiders

Beoogd:

Er zijn 12 implementatieleiders bijgeschoold.

Gerealiseerd:

Deze groep telde oorspronkelijk 18 deelnemers, merendeels managers en een kleiner deel stafmedewerkers, van 16 verschillende organisaties. Het aantal deelnemers is in de loop van afgelopen jaar afgenomen, van 18 tot ongeveer 12 actieve deelnemers. Reden:

- ontslag als gevolg van bezuiniging
- andere functie als gevolg van reorganisatie
- de interesse in het traject was wel aanwezig, maar werd aan de kant gedrukt door de turbulentie van bezuiniging en reorganisatie (met name bij zorgorganisaties).

Sommige organisaties hadden zich enthousiast opgegeven via de directie, maar de managers constateerden tijdens de bijeenkomsten, dat het implementatieproces bij hen nog niet aan de orde was, of dat zij op de verkeerde scholingsactiviteit hadden ingestoken.

De deelnemende stafmedewerkers constateerden, dat het voor hen moeilijk was, de implementatie in de organisatie goed op gang te krijgen, als zij geen medewerking van het management kregen.

De scholing aan de implementatieleiders en de ondersteunende uitwisselingsbijeenkomsten waren erop gericht dat organisatie-elementen zouden worden meegenomen, om zo de implementatie te stimuleren.

De ervaring in de groep was, dat een aantal organisaties er krachtig mee bezig is gegaan, terwijl ook een duidelijk signaal was dat de bezuinigingen als belemmerend op het vernieuwingsproces werden ervaren.

4. Vrijwilligers

Beoogd:

Waar mogelijk hebben vrijwilligers deelgenomen aan de scholing en de uitvoering in de praktijk bij alle drie implementatietrajecten. We gaan uit van minimaal 30 vrijwilligers.

Gerealiseerd:

Bij de trainingsmodules zijn geen vrijwilligers betrokken geweest. Dit heeft ons inzien te maken met de fase van het werken met sociale teams e.d. Men was nog erg intern gericht bezig om invulling te geven aan de nieuwe structuur van samenwerken van professionals.

5. Ambtenaren/managers

Beoogd:

Aantallen bijgeschoolde ambtenaren/managers en de thema's waarop ze zijn bijgeschoold: het Gesprek: 12, interdisciplinaire samenwerking: 6

Gerealiseerd:

In totaal zijn er 15 ambtenaren geschoold in de betreffende onderwijsmodules

6. Borging

Beoogd:

De organisaties gaan daadwerkelijk aan de slag met de implementatie van de interventies in hun organisatorisch handelen. We gingen er vanuit dat het implementatie- en borgingsproces nog niet helemaal afgerond zou zijn.

Gerealiseerd:

We zien wisselende resultaten. Sommige organisaties zijn voortvarend aan de slag gegaan en daar zien we ook bemoedigende resultaten. Een paar organisaties zijn bezig de methoden in te voeren, en dit naar andere medewerkers te verbreden, én aanpassingen te maken in het organisatorisch handelen, volgens de implementatieaanpak die we via dit traject uitzetten, bijv. MEE Groningen, sociale teams in Tynaarlo, het Oude Ambt (gemeente Oldambt). Andere organisaties hebben de intentie dit te doen, zoals Torion Haren en Timpaan Welzijn. Zie bijvoorbeeld <http://timpaanwelzijn.nl/magazine/>.

Een aantal organisaties werd belemmerd door de turbulentie van het moment: bezuinigingen (vaak zo'n 25%), reorganisaties en ontslagen. Het aantal deelnemers van de scholing, maar ook van de groep implementatieleiders nam gedurende de rit af. Wat ook voorkwam was dat deelnemers gedurende een bepaalde periode afhaakten en later weer instaken.

Veel van de deelnemende organisaties zien het werken met deze drie methoden en de verandering van werken als een belangrijk onderdeel van de transformatie en willen doorgaan met het implementatieproces.

7. Initieel onderwijs

Beoogd:

Bijdragen aan het initiële onderwijs in de vorm van colleges, workshops en opleidingsmodulen. Dit moet leiden tot aanpassingen van het curriculum aan de vraag in het werkveld naar deskundigheid in de maatschappelijke ondersteuning. De opleidingsmodulen voor professionals in het werkveld worden opgenomen in

het aanbod van kostendekkende activiteiten van de Hanzehogeschool Groningen. Via deze weg worden een paar honderd professionals bereikt.

Gerealiseerd:

De Wmo in het algemeen en meer specifiek de drie methoden zijn onderdeel geworden van de curricula van de Academie voor Sociale Studies. Alle curricula (voltijd, deeltijd, AD) van de Academie voor Sociale Studies worden de komende periode 'Wmo-proof' gemaakt.

- Wmo-introductie colleges in jaar 1
- Het Gesprek komt terug in de minor LVB en is deels geïmplementeerd in nieuwe jaar 1 en zal deels geïmplementeerd worden in het profiel Integraal Sociaal Werk van het nieuwe jaar 2 (start 2017).
- Jaar 1: Een goed gesprek, hierin zijn elementen van "het gesprek" verwerkt
- T-shaped professional wordt vanaf nieuwe studiejaar onderdeel van jaar 1 in de integrale leerlijn (projectonderwijs).
- Interdisciplinair samenwerken zit bij de ontwikkeling van ISW (integraal sociaal werk) jaar 2
- Rehabilitatie/herstelgerichte zorg wordt geïntegreerd in de manier van kijken en werken in profiel Zorg (nieuwe jaar 2). IRB is tevens één van de methodieken die in jaar 2 aan bod komt.
- Rehabilitatie is op de volgende wijzen opgenomen in de curricula van de Academie voor Sociale Studies:
 - In jaar 1, gerelateerd aan het thema Herstel
 - In jaar 2 Rehabilitatie (SPH hoor- en werkcolleges, MWD hoorcolleges)
 - in jaar 2 IRB training doelvaardigheid en doel stellen
 - In deeltijd 3 Hoorcollege rehabilitatie en IRB doelvaardigheid
 - In jaar 4 Herstelondersteunende zorg en photovoice voor deeltijd en voltijd SPH /MWD. De overige IRB-modules zijn een keuzevak in jaar 4 binnen de Generieke Professional.
 - In jaar 1 en 2 opleiding Ervaringsdeskundige in de Zorg (EdZ) Herstel, herstelondersteunende zorg
 - In jaar 2 EdZ Rehabilitatie en sociale inclusie waarin ook aandacht voor kwartiermaken (wijk) in combi met rehabilitatie evenals antistigma-projecten en milieurehabilitatie.
- In jaar 4 de module Burgerkracht en interdisciplinair samenwerken in keuzeprogramma CIVIL en CARE

- Toegepaste Psychologie: integraal 2e jaars vak "Gedragsbeïnvloeding bij samenlevingsvraagstukken"

8. Beschrijving implementatietraject

Beoogd:

Een beschrijving van drie implementatietrajecten, waarin aandacht voor de methode van implementatie.

Gerealiseerd:

De implementatie van de drie trajecten is uitgebreid beschreven. Deze beschrijving is als hoofdstuk opgenomen in een landelijke publicatie van de Wmo-werkplaatsen over de uitgevoerde implementatietrajecten. De publicatie wordt uitgegeven door Movisie: Lies Korevaar & Ferry Wester (2016). Wmo-werkplaats Noord: implementatie van drie methoden. In: Implementeren in het sociale domein. Hoe breng je vernieuwing met succes in de praktijk? Nada de Groot & Renske van der Zwet (red.). Utrecht, Movisie.

9. Disseminatie

Beoogd:

Disseminatie van de uitkomsten via diverse kanalen

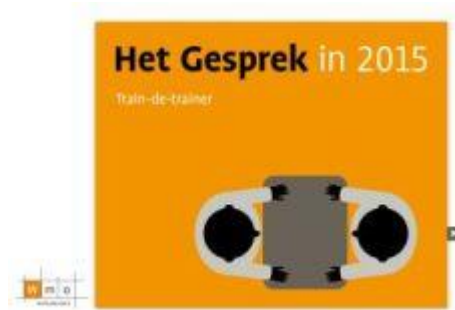
Gerealiseerd:

De disseminatie is vorm gegeven door:

- Website www.wmowerkplaatsnoord.nl
- Wmo-atelier werkplaats Noord
- Ontwikkelde onderwijsmodulen (Het gesprek, IRB in de wijk, Interdisciplinaire samenwerking), opgenomen in curricula Sociale Studies
- Deskundigheidsbevordering professionals en vrijwilligers door Professionals & Bedrijven
- Publicaties (zie bijlage 1)
- Presentaties (zie bijlage 2)
- Poster (zie bijlage 3)
- E-mails naar alle organisaties en personen in het databestand van het lectoraat Rehabilitatie
- Nieuwsbrief (zie bijlage 4)
- Afsluitende conferentie op 3 december 2015 (zie bijlage 2)

Bijlage 1 Publicaties

Het Gesprek

Door de decentralisatie van de AWBZ begeleiding zal de vraag waarmee burgers naar de gemeente komen complexer worden. Gemeenten pakken deze complexe vraagstukken steeds meer op vanuit een brede blik, dat wil zeggen over levensterreinen heen en op het hele sociale domein (werk, inkomen, opvoeding, zorg en ondersteuning). Dit vraagt veel van de gespreksvoerder die 'het Gesprek' voert met de burger. Deze nieuwe Train-de-trainer biedt in vier modules materiaal voor de gespreksvoerder om op een goede manier 'het Gesprek' met kwetsbare burgers te kunnen voeren. Jolanda Kroes en Suzanne Kuik van de Wmo-werkplaats Noord hebben een bijdrage geleverd aan de totstandkoming van de module.

Auteurs: Kroes, J., Kuik, S. (Hanzehogeschool Groningen);

Gademan, M., Witte, P. (Hogeschool Utrecht);

Boss, E., Verschelling, M. (Movisie);

Uitgever: Movisie

Jaar van uitgave: 2014

Timpaan Welzijn & Wmo-werkplaats Noord

Alles wat je aandacht geeft groeit, oktober 2014: www.timpaanwelzijn.nl/magazine

Scholingsmodulen

- 'Het Gesprek in 2015' (samen met Hogeschool Utrecht en Movisie).
- Rehabilitatie in de wijk (samen met St. Rehabilitatie '92 te Utrecht)
- T-shaped samenwerking

Alle scholingsmodulen zijn of worden opgenomen in het curriculum van het initieel en post-initieel onderwijs van de Hanzehogeschool Groningen.

Poster Wmo-werkplaats Noord (zie bijlage 3)

Nieuwsbrief: januari 2016

Hoofdstukken

Lies Korevaar & Ferry Wester (2016).

Wmo-werkplaats Noord: implementatie van drie methoden. In: Implementeren in het sociale domein. Hoe breng je vernieuwing met succes in de praktijk? Nada de Groot & Renske van der Zwet (red.). Utrecht, Movisie.

Lies Korevaar, Jolanda Kroes & Suzanne Kuik (2016).

Interdisciplinaire samenwerking in de wijk: de T-shaped professional. Verschijnt eind april 2016 in 'Werken in de Wijk', Jean Pierre Wilken en Anne-Marie van Bergen (red.). Amsterdam, SWP, 2016

Kroes, J., Kuik, S., Gademan, M., Witte, P., Boss, E., Verschelling, M. (2014)

Het gesprek. Train-de-trainer. Utrecht, Movisie.

Zijlstra, Annemarie & Lies Korevaar (2016).

Rehabilitatie in de wijk. Verschijnt eind april 2016 in 'Werken in de Wijk', Jean Pierre Wilken en Anne-Marie van Bergen (red.). Amsterdam, SWP, 2016

Website: www.wmowerkplaatsnoord.nl

Bijlage 2 Presentaties

Conferenties

Startbijeenkomst Implementatie WMO Werkplaats Noord. Groningen, 4 februari 2014

De praktijk van de Wmo in de regio. Afsluitende conferentie 3 december 2015

Plenaire lezingen

- Dagvoorzitter Michele Garnier, dean Sociale Studies
- Terugblik en vooruitblik: van Wmo-werkplaats naar Werkplaats Sociaal Domein
- Lies Korevaar, lector Rehabilitatie, kijkt terug op drie jaar Wmo-werkplaats en vooruit naar de Werkplaats Sociaal Domein
- Het sociaal domein: wat speelt er in een gemeente Wethouder Bart Boon van de gemeente Oldambt geeft zijn visie op het sociaal domein in de komende jaren, de aanpak van de gemeente Oldambt en de belangrijke kennisthema's die op de agenda staan
- De WIJ-aanpak in de gemeente Groningen Henriëtte van Essen, projectleider Scholing en Opleiding WIJ-Groningen, vertelt over de WIJ-aanpak in de gemeente Groningen
- Kennisagenda: wat zijn belangrijke thema's in de komende jaren? Wat zal ons vooral bezig houden in het sociale domein? Bart Boon, Henriëtte van Essen en Lies Korevaar geven hun visie op wat zij de komende jaren belangrijke thema's vindend en reageren op vragen uit de zaal.

Workshops

1. Samenredzaamheid: Buur&Co

Arne van den Bos, onderzoeker Wmo-werkplaats Noord en Otto Veenstra, opbouwwerker Timpaan Welzijn en begeleider Buur&Co

2. Mensen met een beperking helpen participeren

Annemarie Zijlstra, rehabilitatiespecialist bij Promens Care, lid van de Kenniskring Lectoraat Rehabilitatie

3. Het Gesprek

Suzanne Kuik, onderzoeker Wmo-werkplaats Noord en Mirjam Gademan, onderzoeker Wmo-werkplaats Utrecht

4. Eenzaamheidsaanpak vanuit een sociaal team

Jolanda Kroes, onderzoeker Wmo-werkplaats Noord en Thea van der Scheer,

lid sociaal wijkteam Lewenborg en omgeving, Groningen

5. T-shaped samenwerken in een sociaal team

Ronald Schurer, onderzoeker Wmo-werkplaats Noord

6. De collectieve aanpak in sociale teams

Ria Barenkamp, onderzoeker Wmo-werkplaats Noord en Carina van de

Witte, MJD, opbouwwerker in het sociaal team van De Hoogte/Indische Buurt

7. Sturing van sociale teams

Ferry Wester, coördinator Wmo-werkplaats en onderzoek Wmo-werkplaats

Noord en Gert Wildeboer, beleidsmedewerker gemeente Assen

8. Implementatie

Lies Korevaar, lector Rehabilitatie, Clara de Graaff, beleidsmedewerker MEE

Groningen en Marcel van Leeuwen, manager Het Oude Ambt

Wmo-atelier Doorbreek eenzaamheid (in samenwerking met Wmo-werkplaats Friesland) Leeuwarden, 20 januari 2015

Workshop Individuele Rehabilitatiebenadering (IRB) in de wijk

Annemarie Zijlstra, rehabilitatiespecialist bij Promens Care, lid van de Kenniskring Lectoraat Rehabilitatie.

Presentaties en workshops

Jolanda Kroes

2015

Het gesprek. Kennismarkt VG 2015, Den Bosch, 6 maart 2015

Kroes J. & Kuik S. Het gesprek in transitie. Hanzehogeschool, Werkveldconferentie Meer voor Minder, 14 april 2015

2014

- Het gesprek in 2015, WMO-werkplaatsen, Utrecht, 10 oktober 2014

Annemarie Zijlstra

2015

- Herstelondersteuning in de wijk. Utrecht, 16 oktober 2015: Conferentie Wmo-werkplaatsen 'Transformeren doe je met elkaar'.

- Afsluitende bijeenkomst Wmo Werkplaatsen Groningen. IRB en sociale contacten; interventie eenzaamheid en sociaal isolement. Groningen, 3 december 2014

- Rehabilitatie in de wijk: de weg naar participatie.

Lies Korevaar

2015

16 oktober 2015: Conferentie Wmo-werkplaatsen 'Transformeren doe je met elkaar'. Succesvolle innovaties in het sociale domein met de Wmo-werkplaatsen: Interdisciplinaire samenwerking in het sociaal team, de T-shaped professional
Maatschappelijk Participatie door Rehabilitatie, Groningen
18 maart 2015, GGz-Symposium.

2014

- Interdisciplinaire samenwerking in wijk- of gebiedsteams: de T-shaped professional
- Interdisciplinaire samenwerking in wijk- of gebiedsteams: de T-shaped professional. Centra voor Jeugd & Gezin, Winsum, 19 februari 2014
- Samenhang in de Wmo. Vakdag 2014 Timpaan Welzijn. Sneek, 30 oktober 2014.
- Introductie Wmo. TV Noord, 28 oktober 2014
- Implementatie en borging. Oldambt, het Oude Ambt, Maandag 2 juni 2014
- Interdisciplinaire samenwerking in de wijk: de T-shaped professional. Groningen, 15 mei 2014.
- Rehabilitatie(werker) in sociale wijkteams: een onmisbare schakel? Utrecht, 1 april 2014

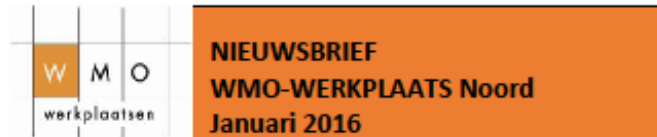
De meeste presentaties en workshops zijn te vinden op de website

www.wmowerkplaatsnoord.nl

Bijlage 3. Poster Wmo-werkplaats Noord

	<h2>Wmo-werkplaats Noord</h2>	
<p>In de Wmo-werkplaats Noord werkt het lectoraat Rehabilitatie van de Hanzehogeschool Groningen samen met gemeenten, zorg- en welzijnsinstellingen en kennisinstellingen aan innovatie- en implementatieprojecten op het gebied van de Wmo</p>		
ACHTERGROND	PARTNERS	
<p>De Wmo-werkplaatsen zijn in 2009 door het Ministerie van VWS in het leven geroepen om nieuwe werkvormen voor zorg en welzijn te zoeken, ontwikkelen en evalueren. De resultaten worden beschikbaar gesteld aan gemeenten, organisaties uit de zorg- en welzijns-sector en andere belangstellenden.</p>	 <ul style="list-style-type: none"> St. Welzijn Aa & Hunze Het Oude Ambt St. Welzijn Midden Drenthe Timpaan Trias Torion Noordermaat WerkPro CMO Groningen Partoer STAMM CMO Gemeente Tynaarlo Gemeente Groningen Gemeente Oldambt Gemeente Midden Drenthe Gemeente Opsterland Het Kopland Lentis MEE Groningen De Noorderbrug Promens Care NOVO De Zijlen 	
INNOVATIE	DOELEN en ACTIVITEITEN	
<p>In de periode 2012-2015 begeleidt de werkplaats vier nieuwe praktijken: de sociale teams van de gemeente Groningen, het sociale team in de gemeente Oldambt, de toegang tot de Wmo-ondersteuning in de gemeente Midden Drenthe en het keyring-network (Buur & Co) in de gemeente Opsterland. Daarnaast participeert de werkplaats in landelijke thema's, zoals eenzaamheid, samenwerking in sociale teams en het Gesprek.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Ontwikkelen, monitoren, evalueren en beschrijven van Wmo-praktijken ✓ Inzicht verkrijgen in de vereiste beroepscompetenties ✓ Ontwikkelen van modules voor initieel en post-initieel onderwijs ✓ Scholing in de Wmo aan studenten ✓ Scholing in Wmo-interventies aan professionals ✓ Implementatie van de Wmo-interventies in de eigen organisatie ✓ Communicatie door Wmo-ateliers, nieuwsbrieven en een website: www.wmowerkplaatsnoord.nl <p>Meer info: f.wester@pl.hanze.nl e.l.korevaar@pl.hanze.nl</p>	
IMPLEMENTATIE		
<p>Vanaf 2014 is een nieuwe taak van de werkplaats het implementeren van bestaande kennis: het systematisch en planmatig invoeren van bestaande kennis met als doel deze een structurele plaats te geven in het beroepsmatig handelen en/of het functioneren van een organisatie. Het betreft de volgende interventies:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Het Gesprek 2. Participatie door rehabilitatie in de wijk 3. Interdisciplinaire samenwerking in de wijk: de T-shaped professional 		

Bijlage 4. Nieuwsbrief (zie www.wmowerkplaatsnoord.nl voor de volledige nieuwsbrief)

Wmo-werkplaatsen worden Werkplaatsen Sociaal Domein

De Wmo-werkplaatsen gaan ook de komende drie jaar door en zullen worden verbreed tot kennisnetwerken voor het sociale domein, dat wil zeggen inclusief jeugd en participatie. Deze verbreding moet het komend jaar zijn beslag krijgen. De Tweede Kamer ging in augustus akkoord met dit voornemen. Gemeenten zullen sterker bij de werkplaatsen betrokken zijn, is de wens van zowel VWS als de VNG. Twee of drie gemeenten zullen - naast de hogeschool - als medetrekker fungeren voor de werkplaats. Alle werkplaatsen zijn gestart met de voorbereidingen voor de nieuwe werkplaatsen.

Werkplaats Noord

De Wmo-werkplaats Noord is in overleg met een aantal gemeenten. De gemeente Groningen zal in de loop van 2016 waarschijnlijk toetreden. De gemeenten Borger-Odoorn en de BMW-gemeenten (Bedum, de Marne, Winsum en Eemsmond), Delfzijl en Oldambt doen in elk geval mee. De doorontwikkeling van de sociale teams en de ontwikkeling van een integrale toegang zijn thema's die aandacht zullen krijgen. Naast de gemeenten gaat er samen worden gewerkt met de lectoraten Integraal Jeugdbeleid en Arbeidsparticipatie en het Hanzehogeschool Groningen Centre of Expertise Healthy Ageing. Verder verkennen we de mogelijke samenwerking met Academische Werkplaatsen, Tinten en zijn kennisnetwerk eerste lijn en het. De werkplaats gaat de volgende activiteiten ondernemen:

- Onderzoek en ontwikkeling rond vragen vanuit de praktijk van de samenwerkingspartners
- Ondersteuning van implementatie
- Ontsluiting: kennisdelen en uitwisselen.
- Onderwijs en scholing, deskundigheidsbevordering, gericht op gezamenlijk leren en innoveren.

In april of mei zullen we een kick off bijeenkomst hebben, waarvoor u een uitnodiging kunt verwachten.

De regionale Kennisagenda

Vanuit diverse contacten met gemeenten - op de werkconferentie 8 juni, ambtelijke overleggen van de VDG (Vereniging van Drentse Gemeenten) en VGG (Vereniging van Groningse Gemeenten) en bilaterale contacten - komen voornamelijk de volgende kennisthema's naar voren:

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport